

ČÍVSKÁ BESEDA

Časopis obyvateľov obce ČÍV • Ročník 10 • Číslo 1/2012
piliscsev@piliscsev.hu

„Milí čitateľia! Prajeme Vám všetkým
šťastné a príjemné prežitie veľkonočných
sviatkov s rodinami a vašimi najbližšími!
Dievčatám veľa vody, aby boli po celý rok
pekné a chlapcom veľa vajíčok!“

Myšlienky o jari

Zima prešla a všetko živé sa začalo pýtať na svet.
Sneh prestal odporovať a pokorne ustúpil pred novým životom.
Slnko sa tiež akosi prebralo a zalialo krajinu rannou dávkou zlata.
Všetko ako zázrakom dostalo farby dúhy a vysmialo sa tej všednej
bielej, ktorá tu panovala počas chladnej zimy.
Ľudí i zvieratá, všetko to ťahá von, okúsiť teplejšie lúče slnka a
pokochať sa prebúdajúcim sa svetom. Bielu perinu nahradil mäkký
zelený koberec a aby bolo tráve veselšie, pridali sa tiež prvé kvety.
Nielen zeleň, ale i dvory na dedine sa prebudili. Počuť opakovaný
gagot, neprestajné kotkodákanie, no i vyskot detí. Voda sa prestala
hrať na urazenú a ľadovú a znova si obliekla kostým zrkadla.
Všetko je to ako na doskách divadla. Všetko sa zrazu prezlieka do
iného šatu, hrá iné pózy a mení scenár.
Z pochmúrneho sa stáva veselé a živé. Teraz sa režisérom stáva slnko,
riadi celú hru, kto kedy vstane, čo rozkvitne ako prvé... Zvieratá
súťažia, kto hlasnejšie zakričí a vtáky, tie nôtia svoje melódie nacvičované a utajené cez zimu.
Medvede si vystierajú chrbát a veвериčky dojedajú posledné zásoby. Už ich viac netreba, už prišla jar.

Jar

Prebáda sa lúka, pole,
prebáda sa hora,
zlieťla zrána lasťovička
do nášeho dvora.

Na okienko prísadla sí,
na okienko klope,
hor sa deti,
prvosienky sú už na príekope.

O Morene

Morena bola staroslovanská bohyňa zimy a smrti, veľmi známa i v dnešnom folklóre. Je zosobnená zimou, na jar končí jej vláda. Avšak nie je možné považovať ju len za bohyňu smrti alebo za akúsi ohyzdnú starenu. Je vraj veľmi krásna.

Tradičným rituálom praktikovaným aj dnes je vynášanie Moreny a jej upálenie alebo utopenie. Najčastejšie sa hádže z mosta alebo zo skaly. Je veľmi zaujímavé, že napriek tisícročnému potláčaniu pohanských rituálov sa dodnes zachoval jeden z nich vo veľmi živom zvyku vynášania Moreny.

Vznikol na základe mystických predstáv našich predkov, že zimu treba premôcť. Táto túžba sa spájala s prebúdzaním prírody. Morena symbolizovala zlé vlastnosti zimy, choroby a rôzne neduhy, príznačné pre chladné obdobie. Vynášanie Moreny (14 dní pred Veľkou nocou) malo zabezpečiť definitívny odchod zimy a víťanie jari, vypudenie negatívnych síl z chotára, vrátiť požeňanosť vegetácie, fyzickú silu zeme, dosiahnuť znovuoživenie prírody.

Tento zvyk bol väčšinou záležitosťou dievčat. Želanie bolo zdôraznené vinšami a piesňami.

Vynášanie Moreny u nás, v Číve

Kedysi ľudia verili, že určitými rituálmi môžu ovplyvniť prírodu. Jedným z takýchto zvykov bol **vynášanie Moreny - slamenej bábky**, ktorá symbolizovala dlhú a krutú zimu.

Aj nám sa podarilo odohnať zimu!

24. marca sme sa zúčastnili na vynášaní Moreny. Už štvrtý raz sme oživilí tento starodávny zvyk: Obecná a slovenská samospráva v spolupráci s *Kultúrnym domom Bélu Kálmánfiho*. Naši najmenší obyvatelia a žiaci školy predviedli, aké nové básne, piesne a riekanky o jari sa naučili.

Účastníci tohtoročnej rozlúčky so zimou sa zišli, aby obliekli Morenu a aby na ňu zavesili všetky problémy, ktorých sa chcú zbaviť. Množstvo

účastníkov sa ani nezmestilo na dvor *Dedinského múzea*, kde ich po slovensky privítala predsedníčka Slovenskej samosprávy Komárňansko-Ostrihomskej župy *Mária Nagyová*. Hovorila o tom, že v osade sme sa pred štyrmi rokmi rozhodli oživiť starodávny zvyk vyhánania zimy a víťania jari. Po nej sa ujala slova riaditeľka kultúrneho domu *Katarína Čapuchová*, ktorá hovorila o pôvode zvyku a o tradíciách v Číve. *Zvyk sa vytratil z povedomia ľudí začiatkom minulého storočia, ale pesničky ostali*, lebo ich pozbieral zberateľ pilíšskych piesní *Béla Kálmánfi*. Niektoré z nich sme si mohli vypočuť v podaní *pávieho krúžku*.

Po týchto úvodných slovách dievčatá oblečené v ľudovom kroji vzali slamenu bábku a vybrali sa s ňou *k budove základnej školy*. K sprievodu sa pridali aj obyvatelia a spoločne sme spievali prekrásne podpilišske ľudové piesne. Na dvore základnej školy väčšie dievčatá predviedli zopár detských hier a do spevu sa zapojili aj žiaci školy. Po krátkom programe vyniesli Morenu k potoku, podpálili ju a hodili do vody. Kým slamená bábka horela, spievali členky *pávieho krúžku*. Po programe sme sa vrátili do kultúrneho domu, kde bolo pripravené pohostenie a výstava fotografií z doterajších vynášaní Moreny. Prekrásny zvyk zblížil obyvateľov našej osady a dúfajme, že ním zahnali zimu.

/podľa www.luno.hu – autorka: Eva Patayová Fábíánová/

ČÍVSKÁ BESEDA _ Miestne noviny obyvateľov obce Čív
 Vydáva: Obecná a Slovenská Samospráva Čívu - ISSN 2060-2464
 Redaktorka: Katarína Čapuchová Lektorka: Mária Pintérová - Jurkovičová

Na koho sme hrdí

Vždy ma naplňa hrdou radosťou, keď počujem, že čívsky žiak absolvuje svoje štúdium s dobrými výsledkami buď na strednej škole, buď na vysokej škole alebo na univerzite. Videla som krásne výsledky mnohých študentov, ktorým náš zastupiteľský orgán zadelil štipendium. Dúfam, že títo mladí dobre zvládnu svoje úlohy aj v živote a sú hrdí, že pochádzajú z malej pilišskej dediny.

V minulých týždňoch okrem hrdosti som cítila aj dojatosť, keď som mala možnosť prečítať nasledujúci doktorandský študijný diplom:

*„Mária Pintérová-Jurkovicsová
pred nami svedčila o svojej kvalifikácii a vedomosti
v oblasti literárnej vedy
a získala kvalifikáciu cum laude/chvályhodnú,
preto Ju považujeme za hodné na nosenie titulu doktora, od
dnešného dňa povolujeme Jej nosiť titul doktora.“*

Možno, nie každý z vás pozná Mariku Jurkovicsovú, ktorá je veľmi skromná, tichá a milá. Ona je majiteľkou tohto diplomu.

Marika na Číve skončila základnú školu, potom v Budapešti, v Slovenskom gymnázií maturovala v roku 1994. Odtiaľ – keďže na celoštátnej stredoškolskej súťaži získala 3. miesto – bez prijímacej skúšky sa dostala na Univerzitu Eötvösa Lóránda. V roku 1999 získala diplom a stala sa profesorkou slovenského jazyka a literatúry.

Svoju dizertačnú prácu napísala s nadpisom:

‘Zmeny kultúry v pilišských osadách (Čív, Kestúc)’.

V tejto téme urobila odborný výskum. Po absolvovaní univerzity začala vyučovať vo svojej strednej škole, v Slovenskom gymnázií. V roku 2005 bývalé učiteľky ju pozývali domov, aby tu, na Číve vyučovala slovenčinu. Zoznamovala detí s jazykom svojich predkov, s krásnymi čívkymi pesničkami, zvykmi a tradíciami. V roku 2005 získala Národnostnú cenu mládeže za prácu v oblasti slovenského jazyka a literatúry.

Vyučuje, píše výskumy, je zástupkyňou predsedy miestnej slovenskej samosprávy. Medzitým sa vydala a teraz je na materskej dovolenke so svojim synčekom, Marcelom. Už veľmi očakáva aj budúci školský rok, keď sa vráti do školy, aby ďalej vyučovala čívске deti na krásy slovenského jazyka a literatúry. A tie všetky svoje práce vykonáva s láskou, znalosťou a skromnosťou. Jej usilovnosť, úspechy, láska k rodisku nech sú príkladom pre všetkých čívskych mladých!

Sme veľmi hrdí na teba, Marika!

Slovenský priateľský spolok bilancoval

Uprostred januára sa v Číve uskutočnilo prvé tohtoročné zasadnutie Slovenského priateľského kruhu – miestnej pobočky Zväzu Slovákov v Maďarsku.

Prítomných privítala predsedníčka spolku Mária Nagyová. Pred otvorením rokovania si pozreli krátky kultúrny program, v ktorom vystúpili ôsmačka miestnej základnej školy Kata Šomodiovás recitáciou slovenskej prózy a ženský spevácky zbor s kyticou slovenských piesní. Referát o minuloročnej činnosti organizácie predniesla jej predsedníčka. Ako povedala, zúčastnili sa naslovenskej omši pri príležitosti sviatku sv. Cyrila a Metoda v Mlynkoch a na tradičnom stretnutí Slovenská gazdinka, ktoré sa aj vlani uskutočnilo na budapeštianskom slovenskom veľvyslanectve. Čívania oživil starý zvyk vynášania Moreny, keď členovia kruhu v ľudovom kroji odohnali zimu a víтали jar. S veľkým úspechom usporiadali pešiu túru Pilišanov, na ktorej sa zúčastnil aj veľvyslanec SR v Maďarsku Peter Weiss. Napriek nepriaznivému počasiu na pochod prišlo pomerne veľa účastníkov hlavne z pilišských slovenských osád.

Štyridsaťpäť členov spolku odcestovalo do Malého Kereša, kde sa aktívne zúčastnili nazávinovom festivale. Niektorí si prišli pozrieť tradičnú svadbu v Síleši, iní zas boli spoluorganizátormi stretnutia spriatelnených osád nazvaného Čívске dni. V novembri usporiadala Slovenská samospráva Komárňansko-Ostrihomskej župy slovenské adventné podujatie v Šápove. Koncom roka usporiadal spolok vo vínnych pivniciach obce stretnutie na Barborku, potom oslavovali spoločné obecné Vianoce. Na organizovaní týchto akcií sa aktívne zúčastnili členky pobočky: varili, piekli atď.

Mária Pintérová-Jurkovicsová

Koncom svojho prejavu pani predsedníčka poďakovala za pomoc starostke obce Bernadett Kostkovej Rokolyovej, miestnej samospráve, členom klubu Beseda a vedeniu základnej školy.

Zasadnutie poctili svojou prítomnosťou aj členovia slovenskej samosprávy. Predsedníčka zboru Mária Vogyeraczká informovala prítomných o minuloročnej činnosti ich zboru. Potom hodnotila činnosť organizácií a poďakovala každému za vykonanú prácu. Záverom zasadnutia členovia spolku schválili plány na tento rok a odovzdali darčeky najaktívnejším členom organizácie. Rokovanie sa skončilo skromným pohostením.

O pracovnom pláne a o podujatiach Slovenskej samosprávy v Číve na rok 2012.

V januári spolu so Slovenským priateľským spolkom (miestna pobočka ZSM) sme bilancovali o minuločných prácach. Vo februári sme sa zúčastnili na tradičnom plese Pilíšskych Slovákov, ktorý zorganizovala Hutianska slovenská samospráva. V marci máme plánovanú návštevu na jedno slovenké divadelné predstavenie a opäť spálime Morenu -24. marca. V apríli zorganizujeme výlet k Studenke, ktorú v minulom roku krásne usporiadali. V máji sa zúčastníme na Komárňansko-Ostrihomskom župnom národnostnom festivale, a budeme prítomný na spoločnej túre Pilíšskych Slovákov. V júli nás čaká kultúrna kavalkáda na Banke, ktorý každoročne je zorganizovaný na príležitosť Dňa Slovákov žijúcich v Maďarsku.

Začiatkom jesene blížiacej sa obaračke, chceli by sme pokračovať dvakrát podarenú gastronomickú pochúťku v priestoroch Obecného múzea pod názvom - „**Vítajte u Nás.... v kuchyne babičiek.**“ V októbri plánujeme výstavu starých fotiek o obyvateľoch, o niekdajších slávnostiach, o každodennom živote, čiže o našom živote

pred niekoľkými desaťročiami. V novembri si trochu sadneme: pozrieme si, že ako sa nám podarilo tohtoročné plány uskutočniť. V decembri nás čaká Adventská slávnosť. Okrem spomenutých programoch ani v tomto roku nezabudneme nasledujúce podujatia: Čívské dni, Slovenská gazginka, Deň sv. Urbana, Banická slávnosť, Deň seniorov, Barborka, Deň v Maďarsku a v Komárňansko-Ostrihomskej župe žijúcich národností atď.

Mária Vogyeraczká,
preds. Slov. menš. samosp.

O práci Slovenskej samosprávy

Slovenská menšinová samospráva v tomto roku mala prvé zasadnutie 9. februára. Na zasadnutí podpredsedníčka, Mária Pintérová-Jurkovicsová informovala členov samosprávy na akých programoch, zasadnutiach, kultúrnych podujatiach sa zúčastnili medzi dvoma sedeniami. Ďalším bodom sedenia boli aktuality. Po aktualitách predsedníčka oznámila členom programy, podujatia blízkej budúcnosti. Na záver ostali body pre otázky, návrhy, pripomienky.

Pilíšania sa zabávali v Ostrihome

Združenie a regionálne kultúrne stredisko pilíšskych Slovákov a Slovenská samospráva v Huti (Pilisszentlélek) usporiadali 4. februára v budove Gymnázia K. Dobóovej v Ostrihome 13. Fašiangový ples pilíšskych Slovákov.

Podujatie pilíšskych Slovákov poctili svojou prítomnosťou primátorka Ostrihomu, kam Huť administratívne patrí, Éva Tétényiová, viceprimátorka Štúrova Kornélia Slabáková, predsedníčka Slovenskej samosprávy Komárňansko-Ostrihomskej župy Mária Nagyová, člen VZ Komárňansko-Ostrihomskej župy Rudolf Hummel, predseda Nemeckej samosprávy v Ostrihome Mihály Mezósy, regent rímskokatolíckeho farského úradu v Csolnoku Piotr Berkowicz, predsedovia slovenských volených zborov a starostovia pilíšskych slovenských osád. V programe tradičného plesu pilíšskych Slovákov vystúpili ľudové spevácke zbory spod Pilíša a tanečníci budapeštianskeho súboru Lipa.

Je potešiteľné, že na spoločný bál Pilíšanov prišli mnohí v krojoch a nechýbali ani predstavitelia mladších generácií. Vyše tristo účastníkov z Čívu, Pilíšskej Čaby, Senváclavu, Mlynkov, Santova, Oroslánu, Moďoróšu, Šárišápu, Dorogu, Tinnye, Perbaju a Kestúca sa zabávalo na hudbu kapely Róberta Kostku. Tanečné bloky prerušila zaujímavá súťaž, v ktorej skupiny jednotlivých osád mali odpovedať na 21 otázok týkajúcich sa Hute, ktorá v tomto roku oslavuje 725. výročie svojho založenia. Účastníci pilíšskeho slovenského plesu sa rozchádzali, že sa o rok stretnú na 14. pilíšskom slovenskom plese v Mlynkoch.

Svätá omša na pamiatku dvoch solúnskych bratov: Cyrila a Metoda

14. februára v Mlynkoch sa konala tradičná slovenská bohoslužba na pamiatku svätého Cyrila a Metoda. Veriaci zišli z Santova, Čívu a Mlynkov v kostole sv. Kríža, kde sa zúčastnili na slávnostnej sv. omši na počesť spomenutých vierovyznancov Cyrila a Metoda. Omšu slúžil slovenský farár Lucián P. z obce Kamenín zo Slovenska. Po omši sa v Slovenskom dome konalo agapé, na ktorom privítal hostí starosta Mlynkov Jozef Lendvai. Prítomným sa prihovarila aj predsedníčka Slovenskej samosprávy v Mlynkoch Marta Demjénová. Veriaci po zaspievaní Pilišskej hymny a hymnickej piesne Daj Boh šťastia... zablahoželali Kálmánovi Ackermanovi k životnému jubileu. Mlynský farár 13. februára oslávil 75. narodeniny, k čomu mu zagratulovali nielen Mlynčania, ale aj veriaci zo Santova a

z Čívu, ktorí mu priniesli tortu. Kytičkou pekných piesní ho pozdravili členovia miestneho pávieho krúžku.

Krátko o práci solúnskych bratov

Roku 863 alebo 864 (podľa tradície 5. júla 863) prišli na Veľkú Moravu dvaja bratia Konštantín, neskoršie sv. Cyril a Metod. Filozof Konštantín osobitne pre túto misiu vyvinul **prvú slovanskú abecedu hlaholiku**, priniesol so sebou symbol byzantského dvojkříža (ktorý je dnes v slovenskom znaku), **zvolil si tzv. staroslovienčinu (starú cirkevnú slovančinu)**, kultivovanú macedónčinu z okolia Solúna, za jazyk, ktorý bude počas misie používať, a priniesol so sebou prvé preklady liturgických a biblických textov, ktoré už predtým pripravil s Metodom .

Divadlo v našej škole

28-ého februára navštívilo našu školu Divadlo Vertigo. Priniesli nám rozprávku O deviatych mesiacikoch. Denisa Dérová, „budúca mamička“ nám prezradila, že bude mať bábätko. Potom sme sa mohli s maličkým aj stretnúť, lebo sa niekedy objavilo a rozprávalo sa so svojou mamičkou. Pani Denisa sa opýtala aj nás o dôležitých veciach, napríklad: Aké meno by sme dali dieťatkoví?, Aký film by sme mu odporúčali? atď. Rozprávka bola veľmi zaujímavá a vtipná. Ďakujeme Pani Danke Ónodiovej, že sme mohli pozrieť predstavenie!

Panna Findtová, žiačka 5-ej triedy

Dom slovenského tanca v kultúrnom dome

2. marca o 17. hod. Osvetový dom Bélu Kálmánfiho usporiadal Dom slovenského tanca a zábavu. V programe vystúpili členovia budapeštianskeho slovenského Folklorneho spolku Lipa a miestneho Tanečného súboru Trnka. Po programe sa uskutočnil nácvik slovenských ľudových tancov s umeleckou vedúcou FS Lipa *Evou Szilágyiovou Šubovou*. O 19. hod. sa začala zábava, do tanca hrála Kapela LF. Vstup na podujatie bol voľný, ale z príjmov bufetu sme podporili zhotovenie ľudového kroja pre súbor Trnka.

